

Prof. Dr. Mecit VURAL'ın emekliliği üzerine

Bilal ŞAHİN

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Yapraklı MYO, Çankırı, Türkiye
felicyntoukand@yahoo.com

Yayın/Published Online: 30.04.2015

Bu yazı 10 yıl boyunca yanında eğitim gördüğüm sayın hocama hürmeten yazıldı. Zira artık Prof. Dr. Mecit Vural, yaş haddinden emekli olarak üniversitedeki görevini ayrıldı. Gerçek bir bilim adamının, çalışmaları ancak vefatıyla nihayete erer. Kuşkusuz Mecit Vural için de böyle olacak. Yine bilimsel çalışmalarıyla ülkemize hizmet etmeye devam edecek. Ancak lisansüstü tez savunmalarının o babacan, tonton ve tecrübeli yol gösterici hocasını göremeyecek öğrenciler. Öyleyse onu anlatmak bu onura ulaşan bizlerin vefa borcudur. Bu nedenle bilimsel makale yazma kurallarının biraz dışına çıkarak, hocamı, ona yakışır ve onun sevdiği tarzda anlatmak istiyorum

Kimdir, Mecit Vural? Özel hayatıyla ilgili aslen Bolu'lu olduğu, iki çocuk sahibi ve mutlu bir evliliğinin olduğunun bilinmesi kafi gelecektir. Bilimsel yönüyle ise; öncelikle mesleğine ve meslektaşlarına çok saygılı gerçek bir bilim adamı. Uzmanlık alanı olan bitkilerin her yönüyle tanınması ve korunması için her çabaya destek veren bir bilgin. Ve derin bilgisini paylaşmak konusunda hiçbir çekincesi olmadan odasını herkese açan bir tecrübe. Bölüm, branş veya fakülte ayırd etmeden farklı görüşten, düşünceden hocaların gelip dertleşebildiği yegane insan. Bilimsel vizyonuyla çağının gerisine düşmeden, halen genç bilim adamlarına ufuk gösteren bilgi kütüphanesi. Ve çalışmalarını akademik katma değere dönüştürme düşüncesi olmadan halkın hizmetine sunan bir derviş gönüllü. Peki bunları nasıl başardı?

Yaygın adıyla Doğa Dergisi, kurumsal adıyla Turkish Journal of Botany dergisinde, Türk botanikçilerin yeni tür yayınlatabilmesi için ilk gayret eden, yolu gösteren ve kabul ettiren ve böylece bu alanda Türklerin önüne çığır açan kişidir. Elde edilen bilgiyle ilgili kanıtlar olduğunda yayınlanması için hiç tereddüt etmeyen, ama bilgiyi somutlaştırıp kanıtlamadan da asla yayınlamayan, herkesin kabul edeceği bilimsel kriterlere uygunluğunu sağladıktan sonra yayınlamaya özen gösteren, yayın yapma konusunda her daim teşvik edici olan, mesleğine sadık bir bilim adamı olarak bilinir.

Prof. Dr. Mecit VURAL arazi çalışmasında (Sivas-2011).

Prof. Dr. Mecit VURAL arazi çalışmasında (Sivas-2011).

Ankara endemikleri ve Peygamber çiçeği türleri, son yıllardaki özel ilgi alanıydı. Zaten çok dar yayılışlı olan bu türlerin tespit edilmesi, toplanması, kurumlar nezdinde korumaya alınması ve hatta çoğaltılması içindi bütün çabası. Bunu yaparken amacı sadece bu türlerin korunması olduğundan, makale yayınlamak derdine düşmedi. Hatta 20 yıldan fazla bir emek harcadığı *Yanardöner* [*Cyanus tchihatcheffii* (Fisch. & C.A.Mey.) Wagenitz & Greuter = *Centaurea tchihatcheffii* Fisch. & C.A.Mey] kitaplarını yazmak bile başkalarına nasip olmuştur. *Yanardöner*'in tanınması ve korunması için belediye başkanları ve devlet kurumları dahil Ankara'da ulaşabildiği herkesle görüşüp onları korumaya dahil etmiş, *Yanardöner*'i yeniden sevdirmiş ve sahip çıkılmasını sağlamıştır. Bizzat her yıl tohum toplayarak ve tekrar doğaya saçarak türün neslini sürdürmesine doğrudan yardım etmeye çalışmıştır.

Eskilerin bildiği şekliyle "Tabii İlimler" olarak geçen Zooloji-Botanik-Jeoloji mezunu olduğundan bütünsel bir bilgi ve bakış açısına sahiptir. Bu sayede botanikğin neredeyse her dalında çalışmaları olmuştur. Zaten yayınlarına bakıldığında bu durum bariz olarak görülmektedir; vejetasyon ve revizyon projeleri, boşluk analizi ve biyoçeşitlilik araştırmaları, tür koruma eylem planları, yönetim planları, Endemik Bitkiler Projesi, Flora'nın 11. cildi, Kırmızı Kitap, Türkiye Bitkileri Listesi, Koruma Biyolojisi ve Kervansaray Hattı kitapları ve daha bir çok konu ve alan. Endemik bitkilere verdiği önemle ülkemizin IUCN temsilcisi olması da cabası.

Bilginin ne olduğuna dair bakışı tam bir ufuk açıcı yöndedir. Ona göre bilgi araştırmacıya ait şahsi bir mülk değil, yaygın kullanıma sunulmak üzere muhafaza edilmesi gereken kamuya ait tecrübelerdir. Herkesin ulaşabileceği ve kullanabileceği bir değer olduğundan, araştırmacının vefatıyla bilginin de mezara gitmemesi gerektiğini düşünür. Bu nedenle yazılı kayıtlara geçirilerek toplumsal hafızaya kaydedilmesi önemlidir. Bu maksatla aşağıda örnekleriyle açıklanacağı üzere, bilginin saklanmasına verdiği önem de bambaşkadır.

Dijital makineler çıkmadan önce çektiği yaklaşık 13000 pozitif film ile bu alanda ülkemizde elinde en çok resim bulunan kişilerden birisi olarak tanınır. Çektiği çok güzel tür ve habitat resimleri hem derslerinin ana tanıtım materyali olur, hem resmi kurum ve STK'lara kullanılır, pek çok kitapta kullanılır, hem de resimlerinin güzelliğiyle fotoğrafçılık dersi almak istediğiniz kişilerin başında olmuştur. Hatta yanında çalışanların hocaya resimlerini beğendirecek kadar iyi olmaları birkaç yılı bulur. Evet bu konuda iyiydi, zira o bütün slaytlar en az 3 defa elimden geçti baştan aşağı. Hem vejetasyon dersi için, hem de farklı yerlerde kullanmak üzere tür resimleri için.

Yine önemli botanik merkezleri olan herbaryumlar da buna dahildir. GAZİ herbaryumunda, verilerin bilgisayar ortamlarına aktarılması, web üzerinden herkesin kullanımına açılması, barkod okuma ve yazma, tarayıcı cihazlarıyla sistemli çalışılması adına çabaları unutulmayacaktır.

Hem süreli yayınlarda (gazete, popüler kültür dergileri vb.), hem kitaplarda yazdığı halka yönelik yazılarıyla, güzel bitkilerimizin sadece bilimsel araştırmaların dar bakışına esiri olmadan herkesin erişimine açılmasına destek olmuş, hem de öğrencileri ve çevresindekileri daima teşvik edip destekleyerek yazmaya yönlendirmiştir.

Bilginin sadece yazılarla aktarılmasının yeterli olmayacağı malumdur. Mecit Hoca bu konuda da iyi bir örnektir. Tür koruma çalışmalarında yaptıkları zaten öncü olmasını sağlamıştır. Polatlı Gordion Müzesi'nde kurulan mini botanik bahçesindeki çabaları ise ayrı bir örnek alınacak yönüdür. Zaten tüm bu çabalarının da katkısıyla oluşan birikimiyle, halen yapılmakta olan Milli Botanik Bahçesi ve Herbaryumu'nun kurulması ve inşası esnasında doğrudan yol göstericilik yapmıştır ve yapmaktadır.

Sadece yurt içinde değil, yurt dışında da bilinen ve sevilen bir araştırmacıdır. Yabancı bilim adamlarıyla ortak çalışmalara her zaman açık olmuştur. Ama milleti adına bir çekincesini daima ortaya koyarak; hamallığa izin vermeden, eşit şartlarda çalışarak, birlikte kazanmak. Çevresine de hep bunu salık vermiştir.

Hocanın en güzel yanlarından biri öğrencilerine karşı olan tavrıdır. Bilgisini herkese açar, hep yeni şeyler öğrenmeye teşvik eder ve derin bir mütevazilikle “Öğren, bize de öğret” der ve söyleyeceği yeni bir söz veya bilgi varsa, lisans öğrencisi bile olsa yanına oturup öğrenmeye çalıştığına çok kez şahit olmuşuzdur. Bence gerçek bir bilim adamını anlatan muazzam bir hareket. Bilim dünyasında anlatılan pek çok olumsuz rivayete karşı, samimi ve derin bir itiraz. O yüzdendir ki, bütün öğrencileri tarafından sevilir. O yüzdendir ki yıllar önce mezun ettiği öğrencilerinin sadece botanik değil biyolojinin diğer dallarına dair bazı soruları için danışmaya geldiğini, hocanın bildiği kadar cevaplayıp, yeterli bilgisi yoksa bilenleri tavsiye ettiğini görürsünüz.

Öğretir ama lüzumsuz iş vererek sıkıştırmazdı. Verdiği her şey size bir şey öğretirken, sizi birey olarak eşit kabul eder, yeterliliğinizi sorgulamaz, araştırmalarınız için size imkan ve güven verir, kendi işlerinde çalıştırıp, küçümsemez, lisans öğrencisi bile olsa fikirlere değer verirdi. Beğenmediği şeyleri nazikçe takılarak hatırlatır, gerisini sizin anlayışınıza! bırakırdı. İyi yaptığımız bir şeyden ötürü özel olarak ‘Aferin’ demesi ise biz öğrencilerinin sevinç ve motivasyon kaynağı olmuştur.

Peki ya odası? Her daim karışık 2 masa ve tavana kadar dolu kitaplıklardan oluşan odası, buram buram bilim kokardı; canlı bitkiler, kuru materyaller, kitaplar, dosyalar, posterler, kimsede olmayan dergiler, misafirler için birçok sandalye ve tadımlık ikramlar. Her geleni saatlerce ağırlar, daha siz yerinize oturmadan çayınızı söylemiş olur. Hem bilimsel hem kişisel mevzularınızı açar, dertleşirsiniz. Odasında her daim çiçek açmış bir süs bitkisi bulursunuz; menekşeler ve baharda sümbüller favori çiçekleridir. Son yıllarında eve götürmekle birlikte Lepisdes dolu akvaryumu hatırlatırken; kuşlar, balıklar ve çiçekler konusunda esas zenginliğin evinde olduğunu da belirtmek lazım.

Hocanın kişiliğini birkaç kelimeyle ifade edecek olursak, gerçek anlamda Nezaket, Yumuşaklık, Hoşgörü ve Tevazu abidesi olduğudur. Emekli bir hocamızın okulu ziyaretinde, adeta dizlerini kıvrıp karşısında iki büklüm durur gibi oturuşuyla, hocaya olan hürmetin nasıl olacağını bizatihi göstericisi. Yine başka bir gün bir sekreterin bürokratik hantallıktan kaynaklanan beceriksizliğine çok kızıp söylenirken, yaygın bir argo tabir (küfür değil) kullanıp, hemen arkasından adeta öfkesini kendine çevirir gibi ‘tevbe tevbe’ deyip pişman olacak kadar edeb timsali. Herkese hoşgörüyle yaklaşır, ormancı, meracı, çevreci, molekülerci herkesle çalışabilir, sohbet eder ve yardım ederdi. Herkese iyi davranır, gergin ortamları derin hoşgörü ve tecrübesiyle yumuşatır, yanında bilimin dışında şey konuşulmasına fırsat vermezdi. Kimsenin herhangi bir eksiği ile uğraşmaz, yanında başkalarının çekiştirilmesinden hoşlanmazdı. Bir gün bir hocamızın, ısrarlı çekiştirmelerini, ustalıkla savuşturup konuyu değiştirmiş ve büyük bir incelikle dedikodudan uzak durma dersi vermişti. 10 yıl boyunca yalnızca 1 kez kızdığına şahit oldum ve fırçasına muhatap oldum. Hata benimdi ve doğrusu bir hafta kendime gelememiştım.

Biz öğrencilerinin kendi aramızdaki söyleyişimizle “Mecit Hoca’yla çalışamayan, başka hiç kimse ile çalışamaz”. Ama bu sözün onu anlatmaya yetmediğini biliyorum. Mesleğe ilk adım attığım yıllarda ziyaret edip tecrübelerinden istifade etmeye çalıştığım meslek büyüğü tüm hocalarımızdan aynı sözü işittim hep: “Mecit Hoca’nın öğrencisiysen, bizim yanımıza niye geldin ki?” Bir alim başka nasıl anlatılabilir ki?

Pek çok başarılı araştırmacı yetiştirmiş olan hocaların hocası bir zatı, böyle kırık dökük ifadelerle tanıtmak yetmez. Herkesin bilittifak çok sevip hürmet ettiği, babacan bir dost ve bilim adamını anlatmakta yetersiz kaldığımı, onu tanıyanlar hemen anlayacaktır. Ama o artık emekli oldu ve bilimden değil ama üniversiteden ayrılıyor. Bir hocamızın ne hissettiği sorusuna verdiği cevapla “Huzurluyum, Allah herkese böyle yaş haddinden emekli olmayı nasip etsin” diyen, mesleğini başarıyla yapmış, mutlu ve huzurlu bir şekilde emekli olan bir büyük insan. Ardında yeri asla dolmayacak bir boşluk bırakarak gidiyor. Umarız bilim camiası ondan daha nice uzun seneler istifade etme mutluluğunu yaşar.

Notice retirement of Prof. Dr. Mecit VURAL

I would like to inform you that I am writing this letter for out of consideration to my advisor, Prof. Dr. Mecit Vural, who I have worked with for 10 years. Prof. Dr. Mecit Vural is now retiring due to age limit from the university.

First of all, Prof. Vural has been one of the most sincere and devoted scientist to the university in his career life. He always gave concrete support to knowledge and protection of plants, had no worries to share his knowledge, and always guided new young scientist without being behind the times. His preliminary research in many branches of botany have been followed by his colleagues and his research blazed a trail for other scientist. In recent years, without concerning about publication, he focused on protection of delicate endemic species of Turkey especially in Ankara province and Centaurea species. He especially gave importance to raise the environmental awareness and make the protection of environment permanent.

According to him knowledge is not belong to a person, actually it is needed to preserve in order to declare to the public. Therefore, it is significant to record the information to public memory by writing it down. To this end, he supported herbarium functionings, plant photographs, and social media equipments to introduce the plants.

One of the good part of his personality is his appropriate behaviours for students. He always shared, encouraged, and supported the students to gain more knowledge and always told them: "Please learn, come and teach us". And if there is something new that he does not know, he always sit near the college students and learnt it from them. It was also great source of motivation and happiness when you receive appreciation from him as a result of our good studies.

All the time his two tables were in a mass, room was full of books, and the smell of science was there, too. Alive plants and dried stuff, books, files, posters, journals that nobody has, chairs, and snacks for guests were the members of his room. He welcomed all guests for hours and order tea before they take their seat. And everytime, he had bloomed artificial decorative plants in his room too.

To sum up his personality, he always has been a paragon of politeness, virtue, heartthrob and indulgence. He behaved good to others, lightened the mood with his modesty and experience, and not let people to talk nonscientific topics. Since the first day of my career, I have always heard from the all lecturers or advisors that : "Why did you come to see us if you are Mr. Vural's student." How can you describe a scholar in other way!

The people who know him, will recognize that I am incapable of finding exact words to talk about this fatherly scientist, who has been loved and respected by most of the people. But now he is retired, and just leaving from the university not from the science. He leaves such a big space behind him and nobody can step in his shoes. Hope, science will take advantage of happiness for having him for long years.